

Forststyrelsen, Morenia
PB 94
01301 Vanda

Viite / Hänvisning
Ert brev 27.5.2005

Asia / Ärende
Utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning, täkt av
stenmaterial i havsområden utanför Pernå-Lovisa

1. PROJEKTUPPGIFTER OCH MKB-FÖRFARANDE

Forststyrelsen Morenia har den 31.5.2005 tillställt Nylands miljöcentral ett program för miljökonsekvensbedömning av projektet om utvinning av stenmaterial i havsområdet utanför Pernå och Lovisa. Nylands miljöcentral fungerar som kontaktmyndighet i anslutning till bedömningsförfarandet och kontaktperson är överinspektör Jorma Jantunen.

Behovet av ett MKB-förfarande för projektet bestäms av punkt 2b i projektförteckningen i MKB-förordningen. Enligt denna punkt tillämpas förfarandet vid utvinning av sten, grus eller sand, om den substansmängd som utvinns är minst 200 000 kubikmeter fast mått om året.

Bedömningsprogram och miljökonsekvensbeskrivning

Bedömningsprogrammet är en av den projektansvarige uppgjord plan över de utredningar som bör göras för bedömning av miljökonsekvenserna samt över hur bedömningsförfarandet arrangeras. Den projektansvarige uppgör utgående från bedömningsprogrammet och kontaktmyndighetens utlåtande om programmet en miljökonsekvensbeskrivning, som framläggs för offentlig behandling.

Projektansvarig

Projektansvarig är forststyrelsens självständiga resultatenhet Morenia, vars kontaktpersoner är direktör Pertti Oikarinen och planeringschef Tero Elo.

Ingenjörbyrå Paavo Ristola Ab fungerar som konsult i bedömningsprogrammet, med enhetschef Antti Lepola och hydrobiolog Veli-Matti Hilla som kontaktpersoner.

Avgift

6820 €(A23-53-AT3), avgiftsgrunder i bilaga till utlåtandet

Bakgrund och beskrivning av projektet

Projektets mål är att utvinna 600 000-800 000 kubikmeter fast mått havssand och –grus i havsområdet utanför Pernå-Lovisa om året.

De områden som är avsedda för täktverksamheten är belägna ca 4 kilometer sydväst om Hamnskär och ca 2 km öster om Tainio fyr. Vattendjupet på områdena varierar från några till 40 meter. Vid bedömningen granskas även terminalerna för stenmaterialet som är nödvändiga för ändamålet. Dessa hamnar är belägna i Kotka, Lovisa och Fredrikshamn.

Projektets alternativ

0- alternativ: Att inte alls genomföra projektet, ingen täktverksamhet

1- alternativ: Att utvinna stenmaterial på alla undersökningsområdena A, B och C

2- alternativ: Att utvinna stenmaterial bara på en del av undersökningsområdena

Anknytning till andra projekt och planer

Under snar framtid kommer stora mängder av stenmaterial att behövas för utbyggnaden av hamnområdet i Kotka. Sålunda har det här projektet beröringspunkter med utbyggnaden av hamnområdet i Kotka. Kotka hamn Ab har startat ett MKB-förfarande för Mussalo hamn.

Projektet ansluter sig också till de planerade fördjupningarna av farlederna till Lovisa och Fredrikshamn. En uträtning av farleden till Fredrikshamn har också planerats.

Östra Nylands förbund har påbörjat en kartering av lämpliga områden för vindkraftsproduktion på både land- och havsområden.

Bedömningsförfarandet har inga kopplingar till förfaranden enligt andra lagar.

2. INFORMATION OCH HÖRANDE OM BEDÖMNINGSPROGRAMMET

Bedömningsprogrammets sammanfattning finns både på finska och svenska.

Anhängiggörandet av bedömningsprogrammet har under tiden 4.-7.6.2005 kungjorts i följande tidningar: Kymen Sanomat, Östra Nyland, Itävyäly och Loviisan Sanomat. Bedömningsprogrammet har kungjorts på Lovisas, Kotkas och Fredrikshamns städers och Pernå kommuns anslagstavlur. Bedömningsprogrammet har funnits till påseende under tiden 6.6.-31.8.2005 i Pernå, Lovisas, Kotkas och Fredrikshamns kommunala ämbetsverk samt bibliotek och på internet på adressen www.morenia.fi. Ett möte angående bedömningsprogrammet ordnades för allmänheten vid Lovisa hamn 22.6.2005.

3. SAMMANDRAG AV FRAMFÖRDA UTLÅTANDEN OCH ÅSIKTER

Nylands miljöcentral inbegärde utlåtanden om bedömningsprogrammet av kommunerna som befinner sig i influensområdet samt landskapsförbund, vägdistrikt, hamnar, Finska vikens sjöfartsdistrikt, Forststyrelsen (Södra Finlands naturtjänster) och Länsstyrelsen i Södra Finlands län.

Länsstyrelsen i Södra Finlands län utlåtande gavs av social- och hälsovårdsavdelningen. Länsstyrelsen anser i sitt utlåtande att man vid förfarandet av miljökonsekvensbedömningen bör utreda tillståndet vid allmänna badstränder som tillhör granskningsprogrammet för vattenkvalitet samt projektets konsekvenser för badvattnet. Enligt utlåtandet finns det även skäl att undersöka möjliga skadliga ämnen i bottensedimentet och konsekvenserna av deras förflyttning med stenmaterialet till lagringsområdet. Länsstyrelsen framför också att man vid känsliga områden undersöker konsekvenserna för människors hälsa, åtminstone i områden som av hälsoskyddet definieras som viktiga. I områden där projektet medför störningar bör dessa konsekvenser undersökas åtminstone för buller- och dammutsläppens del.

Sydöstra Finlands vägdistrikt är överens om innehållet i sitt utlåtande med **Nylands vägdistrikt**. Enligt utlåtandet har landsvägstrafiken inte behandlats i bedömningsprogrammet tillräckligt och vägdistriktet föreslår en utredning över de trafikmässiga konsekvenserna på vägar där stenmaterialet transporteras.

I bedömningsprogrammet konstateras att om man inte genomför tänken av stenmaterial, skulle detta öka trycket på utnyttjandet av grus från åsar. Det är därför viktigt att noggrant undersöka 0-alternativet för att åstadkomma ett bra slutresultat i MBK-förfarandet. Vägdistriktet föreslår att man vid undersökningen jämför täkt av stenmaterial från land- med täkt från havsområden. Vägdistriktet betonar dessutom att förändringar i havsströmmar kan medföra konsekvenser i organismer, näringssituationer och näringskedjor.

Sjöfartsverket / Finska vikens sjöfartsdistrikt konstaterar att de är med i projektets uppföljningsgrupp och har därmed inga övriga utlåtanden över bedömningsprogrammet.

Forststyrelsen (Södra Finlands naturtjänster) konstaterar, att Borgå fågelskyddsförening har under decennier uppföljt fågelbeståndens utveckling i det närbelägna fågelskyddsområdet på Aspskär. Därmed hoppas man kunna erhålla information om bankernas betydelse som häckfåglarnas födoområde. Vilt- och fiskeriinstitutet har samlat information under en längre tid om utvecklingen och biologin av Finska vikens måsbestånd. Institutet kan även tillhandahålla information om grynnornas betydelse som födosökområde för det lokala silltrutsbeståndet.

Enligt Forststyrelsen flyttar över en miljon vattenfåglar och arktiska vadare mellan tiden maj-juni över undersökningsområdet. En del av fåglarna vilar i området. Att planera in och genomföra tänken utanför den tiden då flytt-

ningen sker skulle minska risken för skadliga konsekvenser på flyttfågelbestånden.

Kymmenedalens Förbund presenterar i sitt utlåtande programmet för inventeringen av den marina undervattensmiljön (VELMU). För finska vikens del, påbörjas inventeringarna först 2006. I EU:s habitatdirektivets bilaga presenteras naturskyddets viktigaste naturtyper (habitatdirektivets bilaga nr 1). Till bilagan inkluderas ”I sublitoralen belägna sandbankar som är permanent täckta av havsvatten och förekommer i regel på mindre djup än 20 meter (typkod 1110)”. Enligt Kymmenedalens förbund bör man utreda hur täkten av stenmaterial påverkar det ovannämnda direktivets biotoper.

Kymmenedalens förbund beaktar dessutom kvarlevorna av odetonerad ammunition och deras konsekvenser i miljön. Dessutom konstaterar förbundet att det i Kymmenedalen finns mycket stenbrott för byggnadsmaterial, vars biprodukters lämplighet till att ersätta natursten borde undersökas i samband med undersökningen av 0-alternativet.

Östra Nylands förbund konstaterar i projektet ”Sammanjämkandet av grundvattenskydd och stenmaterialförsörjning” (POSKI), behovet av det undersökta stenmaterialet i Nylands miljöcentrals område. Det konstateras att det inom kort råder brist på grovt naturligt grus från åsar, speciellt i huvudstadsregionens marknadsområde. Sålunda bör stenmaterial, utvunnet från havsområden, sparas för t.ex. betongindustrins behov vari ersättning med annat stenmaterial är svårt. Enligt Östra Nylands förbund bör man vid sidan av Kymmenedalens och hamnarnas behov av stenmaterial också beakta Östra Nylands och Nylands landskaps behov, speciellt i avseende på grovt stenmaterial.

Enligt **Nylands TE-central** borde alternativet att inte genomföra projektet ha behandlats i mera omfattande skala, istället för att enbart konstatera att alternativet ökar trycket på utnyttjandet av grus från åsar. TE-centralen anser att fisket och fiskbestånden presenterades tämligen väl, men föreslår ännu att man i den delen som behandlade områdets fritidsfiske inkluderade Vilt- och Fiskeriinstitutets information om fritidsfiske i området under åren 1997-2001. För fiskets del föreslås att man som bedömningsmetod sänder ut enkäter till områdets professionella fiskare. Vid sidan av strömningen som undersökningsobjekt borde även områdets betydelse för siken utredas.

Kotka stadsstyrelse beslutar sig med hänsyn till miljönämndens utlåtande för att understöda tekniska nämndens utlåtande.

Kotka miljönämnd anser att man i bedömningsprogrammet om täkt av stenmaterial i havsområdet utanför Lovisa-Pernå har beaktat de mest betydande frågorna och att nämnden sålunda inte har övrigt att anmärka om bedömningsprogrammet.

Kotkas tekniska nämnd konstaterar att staden är med i projektets styr- och uppföljningsgrupp. Havssand kan användas både i Palaslahtis industriområde och vid fyllnadsarbeten i vattenområden i kommande utbyggnaden av

Kotka hamn. Kotka hamn ab har startat ett MKB-förfarande för utbyggnaden av Mussalo hamn.

Fyllnaden av Palaslahtis vattenområde kräver enligt Sydöstra Finlands miljöcentral ingen miljökonsekvensbedömning. I samband med hamnens utbyggnadsarbete granskas dock verksamhetens miljörisker i Palaslahtis industriområde.

De påbörjade MKB-förfaranden ansluter sig delvis till och kompletterar varandra. Morenias projekt medför att man kan ersätta utvinning av stenmaterial från landområden som annars skulle användas vid fyllnadsarbeten i Mussalo hamn och Palaslahtis industriområde. Därmed kan risker som orsakas av tung trafik minskas. Å andra sidan orsakar stenmaterialets placering i andra områden en ökning av trafik. Konsekvenser som orsakas av ökad trafik är för Kotkas del den viktigaste delen av miljökonsekvensbedömningen som bör undersökas. Nämnden konstaterar slutligen att de kartor som presenteras i bedömningsprogrammet är delvis föråldrade och bör uppdateras.

Fredrikshamns stadsstyrelse konstaterar med hänsyn till **miljönämndens** framförande, att bedömningsprogrammet innehåller all information som fordras i lagstiftningen, men betonar de risker som uppkommer vid transporten och lagringen av stenmaterialet. Speciellt bör konsekvenser som orsakas av ökad trafik, damm och buller undersökas.

Lovisa byggnads- och miljönämnd anser att konsekvenserna från den planerade terminalen för stenmaterial i Valko hamn bör utredas noggrant. Man bör utreda den nuvarande terminalens lämplighet i avseende på nuvarande hamnverksamhet och -struktur, samt möjliga damm- och bullereffekter i närliggande bostadsområden. Nämnden tar också hänsyn till täktområdets närliggande fågelskyddsområden och möjliga havsärkeologiska objekt.

Pernå kommuns byggnads- och miljönämnd anser att projektet är väldigt omfattande och konstaterar att täkten av havssand minskar på trycket på användning av grus från åsar. Nämnden konstaterar även att de geologiska naturformationerna under havsytan är värdefulla och bör undersökas som en helhet. Nämnden beaktar också täktområdets närliggande fågelskyddsområden. En av undersökningsområdena är beläget i försvarsmaktens skjutområde. Beträffande det, föreslår nämnden undersökning av eventuella halter av tungmetaller och bedömning av dess konsekvenser.

Miljöringen rf. anser att det enda alternativet är att inte genomföra projektet. Som grund framförs att täkt av stenmaterial från havsområden är förbjudet i Sverige och att det i täktområdets närområden finns värdefulla fågelområden. Täkt av stenmaterial förändrar havsbottnets struktur, havsströmmarna och vattnets kvalitet. Projektet skulle medföra negativa konsekvenser i havsnaturen, i dess mångfaldighet samt det lokala ekosystemet.

En ägare av vattenområde i Pernå opponerar sig mot projektet, eftersom det påverkar havsbottnets miljö och med stor sannolikhet medför störningar i fiskars fortplantning. I påminnelsen hänvisas även till möjlig frigörelse av gifter från bottensedimentet.

4. KONTAKTMYNDIGHETENS UTLÅTANDE

Bedömningsprogrammet täcker i stort sett de innehållsliga krav på bedömningsprogram som nämns i 11 § MKB-förordningen. Bedömningsprogrammet har handlagts på det sätt som MKB-lagstiftningen förutsätter. Det finns dock skäl att i samband med genomförandet av utredningarna och utarbetandet av miljökonsekvensbeskrivningen fästa uppmärksamhet vid följande omständigheter.

Beskrivning av projektet

Projektets ändamål har beskrivits tydligt, men pga. sin marknadskaraktär, kan man inte tydligt kunnat klargöra vart allt stenmaterial från havsbotten kommer att hamna. Projektet har med hänsyn till sin karaktär beskrivits tillräckligt tydligt och med tillräcklig noggrannhet. Projektets täktområden, täktmetoderna, samt de potentiella terminalerna för stenmaterial har presenterats.

Behandling av alternativ

Täktområdet består av tre olika undersökningsområden. Enligt det första uppsatta alternativet utnyttjas samtliga, enligt det andra utnyttjas några, och enligt det tredje alternativet utnyttjas inget undersökningsområde. Någon detaljerad täktplan för projektet har ännu inte utarbetats och sålunda är heller inte täktområdena exakt avgränsade. Således har täktalternativen inte heller klargjorts. I detta MKB-förfarande granskas miljökonsekvenserna av utnyttjandet av de undersökta fyndigheterna.

Morenia äger inte i ifrågavarande område material som kan ersätta stenmaterial. Sålunda kan detta inte anses vara ett alternativ för projektet. I Morenias verksamhet finns även andra aktörer. Alternativet att inte genomföra projektet, samt alternativet att använda material som kan ersätta havsgruset bör dock granskas på en generell nivå. Ersättande material kan vara t.ex. grus från åsar, stenkross, stenbrottens sidosten samt grus från nybyggen.

Lovisa, Kotka och Fredrikshamns hamnar granskas som möjliga terminaler för stenmaterial.

Konsekvenser och konsekvensundersökningen

I bedömningsprogrammet har ett förhållandevis stort undersökningsområde presenterats, vilket ställer förhållandevis stora utmaningar för bedömningen. Miljöcentralen har efter hörandet av bedömningsprogrammet avgränsat projektets influensområde till Pernå kommun samt Lovisa, Kotka och Fredrikshamns städers områden. Vissa indirekta konsekvenser av projektet kan anses utsträcka sig längre än vad bedömningsprogrammet definierar, men lokalisering av dessa konsekvenser torde med hänsyn till projektets karaktär inte vara genomförbart. Istället kan allmän information om konsekvenserna presenteras som grundar sig på statistisk information.

I bedömningsprogrammet har befintliga utredningar, konsekvenser som skall undersökas och de planerade undersökningarna presenterats tydligt. Presentationen av konsekvenskedjorna och bedömningsmetoderna kan anses vara välgjorda.

Vattenkvalitet

I bedömningsprogrammet nämns att projektets konsekvenser för vattnets fasta substans, närings- och skadliga ämnen skall bedömas, men det nämns inte ifall sedimentets egenskaper kommer undersökas. Ur bedömningsprogrammet framgår inte om det på området finns sedimentskikt som bör undersökas. Ärendet bör behandlas vid bedömningen och resultaten bör presenteras i konsekvensbeskrivningen.

Marina skyddsområden

Havsnaturens inventeringsprogram påbörjas i Finska viken först år 2006. Sålunda finns inte en omfattande uppfattning om havsnaturens skyddsbehov eller –värden. I bedömningsarbetet bör undersökningsområdet undersökas och dokumenteras sålunda att potentiella naturskydds värdeobjekt kan beaktas vid projektets kommande detaljerade planering och vid tillståndsprovningen.

Fiskbeståndet

Områdets fiskbestånd och fisket har presenterats tämligen väl, men TE-centralen hoppas på att man i undersökningen dessutom begär områdets professionella fiskare om information. Dessutom bör områdets betydelse för strömmingen och siken bedömas.

Värdefulla fågelområden

Från undersökningsområde C är distansen ca. en halv kilometer till det närliggande Natura 2000-området (Pernåviken och Pernå skärgårds havsskyddsområde).

I bedömningsprogrammet konstateras att i bedömningen inkluderas Natura-bedömningens första skede, varmed ett behov för ett bedömningsförfarande i enlighet med naturvårdslagen 65 § bedöms.

I samband med denna bedömning bör områdets betydelse bedömas i avseende på häckfåglars födoområde, flyttfåglars viloområde och skyddet av havsnaturen.

Marinarkeologiska objekt

I bedömningsprogrammet konstateras att man inte känner till marinarkeologiska objekt, men att det på havsbotten vid nuläget kan finnas vrak från okända fartyg. Detta bör utredas vid valet av täktområden.

Trafik

Flera remissinstanser konstaterade i sitt ställningstagande att landtransporten av stenmaterialet utgör den mest betydande miljökonsekvensen. De i bedömningsprogrammet presenterade terminalerna för stenmaterial är belägna i existerande hamnar, men i bedömningen bör man grundligt undersöka landtransportens och terminalernas konsekvenser för bosättningen. Såvida finns det orsak att undersöka hälsoskyddsmässiga specialobjekt och presentera dem tydligt på kartan. Trafikens konsekvenser bör undersökas åtminstone för huvudvägnätets del eller på det största avstånd där trafikens konsekvenser kan konstateras.

Deltagande

Projektets förfarande vid miljökonsekvensbedömning har arrangerats mellan samtliga delaktiga. För bedömningsförfarandet har särskilda styr- och uppföljningsgrupper tillsatts. Styrgruppen består av centrala intressenter och den omfattande uppföljningsgruppen består av intressenter som på sätt eller annat anknyts till projektet. Ett möte med allmänheten har ordnats angående bedömningsprogrammet och ett motsvarande kommer att ordnas i samband med konsekvensbeskrivningen.

Rapportering

Bedömningsprogrammet är komprimerat men klart och lättfattligt. Bedömningsprogrammet och dess sammanfattning finns både på finska och svenska och de har varit till påseende hos influensområdets myndigheter, i bibliotek och på internet. En del av bedömningsprogrammets kartor saknar skala, vilket bör korrigeras i konsekvensbeskrivningen.

Slutligen uppmärksammas de krav för konsekvensbeskrivningens innehåll som fordras i MKB-lagens 12 § punkt 9. Konsekvensbeskrivningen kommer att kungöras då konsekvensbeskrivningen och dess sammandrag finns kontaktmyndigheten till handa både på finska och svenska.

5. DELGIVNING AV UTLÅTANDET

Vi sänder kontaktmyndighetens utlåtande för kännedom till dem som avgivit utlåtanden och till dem som framfört åsikter. Utlåtandet utställs till påseende på internet, adress www.ymparisto.fi/uus.

Vi sänder kopior av de utlåtanden och åsikter om bedömningsprogrammet vi erhållit till den projektansvarige. Handlingarna i original förvaras hos Nylands miljöcentral.

Miljöcentralens direktör

Leena Saviranta

Överinspektör

Jorma Jantunen

BILAGOR

Avgiftsgrunder och ändringssökande

FÖR KÄNNEDOM

Miljöministeriet
Finlands miljöcentral (utlåtande +2 st. bedömningsprogram)
De regionala miljöcentralerna
Remissinstanserna
Anmärkarna